

Heus ací un recull d'estudis en la millor tradició assagística valenciana (Fuster, Aracil, Ninyoles...). Per l'autor: amb interessos i coneixements, diversificats i holístics, que configuren una xarxa multiplicadora de remissions. Per l'enfocament: bàsicament interdisciplinari —sobretot des de la filosofia social, encara que es vindiqui sociològic—, i per l'acumulació de textos breus, provinents de contextos plurals, que iteren el mateix esquema bàsic. Pel to: *élan* conscient de la pròpia vàlua, amb asteisme no exempt de causticitat; objectivitat on malgrat tot és present la idiosincràsia; i capacitat per contagiar la passió indagatòria. Per la fraseologia: en «assagística prosa», val a dir, *more valentinus*, claredat en la forma que no regateja les complexitats de fons; mixtió lexical de registre acadèmic i col·loquial, a l'estil acroamàtic lectiu; abundància d'incisos enriquits tipogràficament; esquitxada poliglota amb de vessall de citacions —al més sovint, d'íctics *flous*— d'alta erudició. Curt i ras: un llibre que obliga a pensar alhora que sap plantejar les idees amb elegància.

Encara que potser el millor text sigui «Notes sobre el pensament captiu» (p. 149-168), sinopsi ajustada i brillant de *Zniewolony umysl [La ment captiva]* (1953) de Czeslaw Milosz, com que el seu tema s'allunya de la sociolingüística —centre d'interès de LLENGUA i Ús— haurem de deixar-lo de banda. Entrant de ple en el nostre àmbit, la secció I, «Definicions imperfectes» (p. 37-88), analitza amb erudició les múltiples (auto)definicions de la sociolingüística, com a (presumpta) dis-

ciplina acadèmica, i que en conjunt menen a una perplexa indefinició. El capítol «La cosificació de les normes d'ús lingüístic-Aspectes sociològics d'un discurs distorsionat»¹ (p. 132-147) aporta pistes de com caldria investigar les normes d'ús, remarquant «la necessitat de recuperar la noció de sentit» —el que relliga a la categoria sociològica bàsica d'*acció social*, aportant les bases per a una possible sociolingüística del dir en connexió creuada amb l'anàlisi del discurs i la sociologia comprensiva. La secció III, «Autors amb idees», sintetitza d'una manera magistral el pensament sociolingüístic de Joan Maragall² (p. 171-188), Joan Fuster (p. 189-212) i Lluís V. Aracil³ (p. 213-242), i aporta un model d'anàlisi del discurs prenent com a base John B. Thompson, *Studies in the Theory of Ideology* (1984). Aquesta tasca no és baldera: en un ambient on el més semblant a una idea és una mera traducció (degudament maquillada), fer feines de sinopsi i crítica exalta els autors analitzats, però també diu molt a favor de l'estudiós que sap reconèixer la virtut allà on es troba.

Menció a part mereixen dos textos. El primer, «Arguments d'autoritat i noms "científics"»⁴ (p. 111-132), per raons metodològiques: més que no pas una exposició sobre glotonímia del català configura una *disputatio*, per la pluralitat de les veus representades, i perquè el mateix autor té la valentia de no amagar la mudança del seu pensament. El segon, «Revisant teories sobre "substrats"»⁵ (p. 91-110), perquè encara que el ressenyador estigui d'acord amb el caràcter problemàtic (o potser millor enigmàtic o misteriós) dels substrats, es veu obligat a recusar que es pugui arribar a homologar el discurs del pseudoerudit blaver Leopoldo Peñarroja amb el d'Antoni Maria Badia i Margarit, internacionalment reconegut: n'hi ha prou a tenir en compte la cronologia per confutar qualsevol intent d'equiparació.

Finalment, arrodoneixen el llibre dues extenses bibliografies de Fuster i d'Aracil. La corresponent a Aracil és perfectible —com no podia ser altrament. Sigui com

sigui, acumular 71 referències (fins a 1998) d'un personatge tan polifacètic, proteic i omnipresent (o més exactament, omniabsent) com Aracil no deixa de tenir mèrit.

Calaforra és un autor intel·ligent, ço és, que sap connectar idees aparentment inconnexes, fent parió amb una gran capacitat per matisar-les fins a la subtilitat. Sens dubte és un dels joves autors que promet més en el panorama sociolingüístic. Un llibre, doncs, que fa delirar el seu proper llibre.

Notes

1. Versió prèvia, amb el mateix títol, a *Caplletra* 21, 1997: 147-159.
2. Versió prèvia, amb el mateix títol, p. 109-127 d'*Estudis de llengua i literatura catalanes* [XXIX]: *Miscel·lània Germà Colon*, 2. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994.
3. Versió lleugerament retocada de la comunicació presentada al congrés *Romania 1* (14. *Katalanistentag*). Friedrich-Schiller-Universität, 1997.
4. Nova versió «La 'unitat de la llengua catalana' com a fet científic i com a *argumentum ex auctoritate*: revisió crítica». *Zeitschrift für Katalanistik* 7, 1994: 37-56.
5. Nova versió de «Sobre connotacions i implícits en la història de la llengua», p. 371-391 de *Miscel·lània Joan Fuster*, VII. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995.

Paraules, idees i accions: reflexions «sociològiques» per a lingüistes

Guillem Calaforra. València; Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999. (Biblioteca Manuel Sanchis Guarner, 48). 306 p.

Autor

Jordi Bañeres
Institut de Sociolingüística Catalana